

การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานวิชาการ
ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต
THE SCHOOL BOARD COMMITTEE'S PARTICIPATION ON ACADEMIC MANAGEMENT OF
FUNDAMENTAL EDUCATION SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF NAKHONRATCHASIMA
EDUCATIONAL SERVICE AREA 7

กรรณิกา ฟอนโคกสูง
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย 1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วม ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 7 2) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 7

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของอำเภอลำทะเมนชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมาเขต 7 จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น จำนวน 142 คน คิดเป็นร้อยละ 96.60 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) มีค่าความเชื่อมั่น ทั้งฉบับเท่ากับ 0.92 แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่า ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1.การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานวิชาการของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต7 พบว่า

ด้านการพัฒนาหลักสูตร มีส่วนร่วมในการเตรียมการพัฒนาหลักสูตรกับสถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ98.59 โดยมีส่วนร่วมในการเข้ารับการประชุมอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 28.57 มีส่วนร่วมในการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คิดเป็นร้อยละ 92.25 โดยการมีส่วนร่วมด้านการให้ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา และความต้องการของชุมชนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 35.88

ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ส่งเสริมให้สถานศึกษาจัดกระบวนการเรียนรู้โดยยึดเนื้อหาสาระให้สอดคล้องกับความสนใจ และความต้องการของผู้เรียนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 30.99 มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ของสถานศึกษาเพื่อให้มีคุณภาพมาตรฐาน คิดเป็นร้อยละ 95.07 โดยการมีส่วนร่วมด้านการสนับสนุนโดยจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ สื่อประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 34.07

การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่นการมีส่วนร่วม ในการจัดทำแหล่งเรียนรู้โดยมีส่วนร่วมในการให้คำปรึกษาหรือมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 35.21 ด้านการมีส่วนร่วมในการเผยแพร่แหล่งเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 93.66 โดยมีส่วนร่วมในการให้คำแนะนำปรึกษา ในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์แหล่งเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ35.34

การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พบว่า มีส่วนร่วมในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 91.55 โดยมีส่วนร่วมในการเตรียมความพร้อมของบุคลากรในสถานศึกษามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 39.23

การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อม พบว่า การมีส่วนร่วมกับสถานศึกษาในการจัดสภาพแวดล้อมด้านบุคลากรที่เอื้อต่อการบริหารงานวิชาการ คิดเป็นร้อยละ 90.85 โดยมีส่วนร่วมในการส่งเสริมบรรยากาศแบบทีมงานหรือการมีส่วนร่วมมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 30.23 ในการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา มีคณะกรรมการสถานศึกษาที่เห็นด้วย คิดเป็นร้อยละ 90.14 ในการมีส่วนร่วมในการพัฒนา ปรับปรุงอาคารสถานที่บรรยากาศและสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษามีส่วนร่วม คิดเป็นร้อยละ 97.89 โดยมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาปรับปรุงอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม คิดเป็นร้อยละ32.37

2. ปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 7

ด้านการพัฒนาหลักสูตร การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.30$) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.54$) ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.89$) แต่ด้านการประกันคุณภาพในสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.53$) และด้านการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.46$)

Abstract

The purposes of this study were to 1) study participation of the school board committee on academic management of fundamental education schools under Nakhonratchasima Educational Service Area Office 7, and 2) study problems and obstacles of school board participation on academic management in fundamental education schools under Nakhonratchasima Educational Service Area Office 7.

The samples consisted 142 fundamental education committee by stratified random sampling. The instrument used for collecting data was a 5-point rating scale questionnaire with a reliability of 0.92 was administered, and then data were analyzed through percentage, mean, and standard deviation.

The findings were as follows:

1. The participation on academic management of the fundamental education school board committee, Nakhonratchasima Educational Service Area Office 7, office in the aspect of curriculum development most (98.59%), seminar in curriculum (28.57%), participation in curriculum development (92.25%), given data of problem and community needed (35.88%).

The aspect of a learning process development: enhancing school management on content and interest of needs (30.99%), participation contribution of school quality (95.07%), and materials and equipment providing participation (34.07%).

The aspect of learning resources and community wisdom on participation (35.21%), the participation in diffusion of learning resources (93.66%) through supervising on learning resources promotion (35.34).

The aspect of internal equality insurance: participation in involving (91.55%) by preparation on readiness of personnel (39.23%).

The aspect of an educational environment developing: participation on personnel setting (90.85%) through participating in promoting atmosphere (90.14%), the development of building and school environment (97.89%) through participation in building and environment planning (32.37%).

2. The problems of participation on academic management in Nakhonratchasima Educational Service Area Office 7.

The aspect of curriculum development: either in total or each aspect was at a moderate level ($\bar{X} = 3.30$), learning process development ($\bar{X} = 3.54$), learning resources and community wisdom ($\bar{X} = 2.89$), but an internal quality insurance was at a high level ($\bar{X} = 3.53$), and environment and atmosphere setting was at less level ($\bar{X} = 3.14$).

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดหลักการที่สำคัญและมีแนวคิดใหม่หลายประการ เช่น การส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นและภูมิปัญญาไทย กำหนดให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และให้มีการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การระดมทรัพยากรต่างๆ การมีส่วนร่วมรวมทั้งมีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยได้รับสิทธิประโยชน์จากรัฐและการสนับสนุนจากรัฐ บุคคลและองค์กรต่างๆ และมีการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นและผู้เรียนอยู่หลายหมวดหลายมาตรา เช่น หมวด 1 มาตรา 8 การจัดการศึกษาให้ยึดหลักว่า สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา หมวด 2 มาตรา 12 ให้บุคคล สถาบันสังคม สถาบันศาสนา องค์กรเอกชน และสถานประกอบการมีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน หมวด 4 มาตรา 27 และมาตรา 28 การพัฒนาหลักสูตรแต่ละระดับให้มีคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรแกนกลาง และให้สถานศึกษาจัดทำสาระของหลักสูตรที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ มาตรา 29 ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นจัดกระบวนการเรียนรู้ในชุมชน

อย่างไรก็ตามเพื่อส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนรวมทั้งหาวิธีแลกเปลี่ยนการพัฒนาระหว่างชุมชนหมวด 7 มาตรา 57 ให้หน่วยงานทางการศึกษาระดมทรัพยากรบุคคลในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยนำประสบการณ์ความรอบรู้ ความชำนาญ และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษา(กระทรวงศึกษาธิการ. 2546: ไม่ปรากฏเลขหน้า) หมวด 5 มาตรา 39 และ 40 การบริหารและจัดการศึกษากำหนดให้มีการกระจายอำนาจการบริหาร และจัดการศึกษาด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป ไปยังสถานศึกษาโดยตรงโดยมีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแต่ละแห่ง ฉะนั้นรูปแบบการบริหารงาน จึงสอดคล้องกับการบริหารที่โรงเรียนเป็นฐาน(School Based Management) เนื่องจากเป็นการบริหารที่มุ่งเน้นให้การบริหารโรงเรียน การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ คุณภาพมาตรฐาน เป็นการกระจายอำนาจการบริหารจัดการไปยังโรงเรียนโดยตรง ซึ่งเป็นการบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participation) เป็นหลักสำคัญ โดยเฉพาะคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (ธานี คลังชำนาญ. 2548: 1)

อย่างไรก็ตามการจัดการศึกษามีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้คณะกรรมการ สถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วม เพราะการบริหารและจัดการศึกษาของโรงเรียนจะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพย่อมจำเป็นต้องให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐและสภาพปัญหาและความต้องการของแต่ละท้องถิ่นด้วย คณะกรรมการสถานศึกษาเป็นเสมือนผู้แทนท้องถิ่นย่อมต้องมีบทบาทสำคัญต่อ การบริหาร และจัดการศึกษาของโรงเรียน โดยจะเป็นกลไกเชื่อมโยงนโยบายของรัฐให้เข้ากับชุมชนที่โรงเรียนนั้นตั้งอยู่เพื่อพัฒนานักเรียนไปสู่ 1) ความเป็นพลเมืองดี 2) เป็นพื้นฐานการศึกษาตลอดชีวิต

3) เป็นพื้นฐานการศึกษาอาชีพศึกษาและเป็นพื้นฐานการศึกษา ระดับอุดมศึกษา นั่นคือนำไปสู่ เก่ง ดี มีความสุขของผู้เรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้เข้ามามีส่วนร่วมในรูปของคณะบุคคล ประกอบด้วย ผู้แทนจากกลุ่มต่างๆ คือ ผู้แทนครู ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนศิษย์เก่า ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พระภิกษุสงฆ์หรือผู้แทนองค์กรศาสนาผู้แทนผู้ทรงคุณวุฒิ สถานศึกษาระดับ 9-15 คน ตามขนาดของโรงเรียนซึ่งกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 มาตรา 8 และมาตรา 38 เพื่อให้สถานศึกษามีความคล่องตัวเกิดประสิทธิภาพให้ชุมชนมีส่วนร่วม และเป็นภาระรองรับการกระจายอำนาจสู่สถานศึกษาโดยตรง (กระทรวงศึกษาธิการ 2546: 17) สอดคล้องกับการบริหารโรงเรียนเป็นฐาน อันจะก่อให้เกิดคุณภาพในอนาคต(สำนักงานประสานโครงการพัฒนาศูนย์พัฒนาระดับมัธยมศึกษา 2540: 34-35; อ้างถึงใน ชัยญา อภิบาลกุล; และรัชนี้ จรุงศิริวัฒน์ 2545: 24-26)

การที่โรงเรียนจะดำเนินการกิจให้สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ นักเรียนสามารถบรรลุเป้าหมายของหลักสูตร ปี จัยหนึ่งที่มีความสำคัญคือ โรงเรียนต้องสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนเป็นอย่างดี โดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ซึ่งนับว่าเป็นการจัดการศึกษาที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน การดำเนินงานขององค์กรทุกองค์กรต้องมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบให้ชัดเจนการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานก็เช่นเดียวกันต้องมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจนและตั้งอยู่บนความเชื่อหรือแนวคิดที่ว่า"ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมติดตาม" ดังนั้นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจึงมีความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมในเรื่องของการบริหารจัดการศึกษา โดยเฉพาะการบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานวิชาการมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะจุดมุ่งหมายของสถานศึกษาก็คือ การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพงานวิชาการเป็นตัวบ่งชี้ถึงประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน โดยทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องหรือผู้ที่มีส่วนได้เสียจะต้องให้ความสำคัญเป็นอันดับแรกโดยเฉพาะผู้บริหารจะต้องเป็นผู้นำทางวิชาการเข้าใจขอบข่าย ภาระหน้าที่ของการบริหารงานวิชาการเป็นอย่างดี ผู้บริหารไม่สามารถดำเนินการบริหารจัดการได้เองคนเดียว จำเป็นต้องอาศัยหลักและกระบวนการแบบมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางทำให้เกิดประสิทธิภาพอย่างสูงในการบริหารงานและเป็นหัวใจสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ ดังนั้นการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะภารกิจหลัก คือ การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาจะให้ประสิทธิภาพส่งผลทำให้เด็กมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น บรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนด ผู้บริหารสถานศึกษาควรใช้การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารงานวิชาการ ปัจจุบันสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 7 ได้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 เพื่อเข้ามามีบทบาทหน้าที่

รับผิดชอบในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานระยะเวลาที่ผ่านมา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 7 (2552: 6) พบว่า ตัวแทนจากฝ่ายต่าง ๆ ที่เข้ามาเป็นคณะกรรมการยังไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ภาระงานมากจึงไม่มีเวลา การเข้ามาเป็นกรรมการสถานศึกษาต้องเชิญให้ร่วมเป็นกรรมการ และบางส่วนยังมีความเข้าใจว่ามีหน้าที่เพียงให้คำปรึกษาหรือสนับสนุนงบประมาณในการปรับปรุงพัฒนาสถานศึกษาเท่านั้น สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547: 5-9) กล่าวว่า สภาพการเป็นองค์กรคณะบุคคลที่เข้ามามีส่วนร่วมกับสถานศึกษาจากอดีตจนถึงปัจจุบันนี้เป็นปัญหาอุปสรรคต่อการบริหารจัดการแบบองค์กรคณะบุคคลในระดับสถานศึกษา สรุปได้ ดังนี้ 1) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานยังขาดความชัดเจนในบทบาทหน้าที่ว่าตนเองจะทำอะไร ทำอย่างไร และทำเพื่ออะไร 2) บุคคลที่เข้ามาเป็นคณะกรรมการส่วนใหญ่ ได้รับการร้องขอจากสถานศึกษามากกว่าได้รับการคัดสรรจากกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างแท้จริงทำให้ขาดความกระตือรือร้นในการทำหน้าที่คณะกรรมการ 3) วิธีการทำงานร่วมกันของคณะกรรมการยังขาดทักษะและประสบการณ์ เช่น ทักษะร่วมประชุมตัดสินใจ เป็นต้น 4) สถานศึกษาส่วนหนึ่งยังคงคิดว่า คณะกรรมการเป็นเพียงผู้สนับสนุนด้านทรัพยากรทางการศึกษามากกว่าเป็นผู้ร่วมคิดร่วมตัดสินใจร่วมดำเนินงาน ร่วมรับผลที่เกิดขึ้น 5) กรรมการสถานศึกษาส่วนหนึ่งยังคงคิดว่าการบริหารจัดการศึกษา เป็นหน้าที่ของสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นเพียงที่ปรึกษาหรือเป็นผู้ปฏิบัติตามการร้องขอจากสถานศึกษา 6) กรรมการสถานศึกษาแต่ละคนมีภาระงานมาก การประชุมจึงขาดความต่อเนื่องและความพร้อมเพรียง 7) ระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารขาดคุณภาพ จึงเป็นจุดอ่อนที่สำคัญของการบริหารจัดการการนำข้อมูลไปใช้ในการพิจารณาของคณะกรรมการ เพื่อการตัดสินใจการแก้ปัญหาหรือพัฒนางานการศึกษา ส่วนใหญ่จึงอยู่บนพื้นฐานของความรู้สึก และประสบการณ์เดิม 8) ในอดีตสถานศึกษาขาดความคล่องตัวในการบริหาร ปัจจุบันสถานศึกษาเป็นนิติบุคคลมีความคล่องตัวสูงสามารถบริหารกิจการได้ด้วยตัวเอง แต่กรรมการสถานศึกษาบางส่วนยังขาดความชัดเจนในบทบาทหน้าที่ จะต้องมีการกำกับส่งเสริมและสนับสนุนจากคณะกรรมการสถานศึกษาอย่างใกล้ชิด อันเป็นการตอบสนองเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ซึ่งจะทำให้สามารถสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างมีประสิทธิภาพ

จากเหตุผลที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานวิชาการตามขอบข่าย และภารกิจการบริหารงานวิชาการและบทบาทหน้าที่ ด้านการพัฒนาหลักสูตร การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น การข้อเสนอแนะ การจัดระบบการประกันคุณภาพภายใน การจัดบรรยากาศและพัฒนาสภาพแวดล้อม เพื่อให้ทราบถึงสภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งปี ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานด้านการบริหารงานวิชาการ เพื่อใช้เป็นแนวทางให้สถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 7 หรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องได้

นำไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไขพัฒนา และส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการนำไปสู่มาตรฐานการศึกษาในอนาคตต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมาเขต 7
2. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมาเขต 7

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยแบ่งการศึกษาออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นในเอกสาร บทความต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของ

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นที่ 2 ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นภายใต้กรอบแนวคิดในการดำเนินงานการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานวิชาการตามบทบาทหน้าที่ที่กำหนดไว้ในคู่มือการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2547 และให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ได้ตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงของเนื้อหาที่ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.92 โดยแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 7

ขั้นที่ 3 การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ไปยังผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 7 เพื่อขออนุญาตให้ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ขอความอนุเคราะห์จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 7 ให้ทำหนังสือถึงโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล
3. ผู้ศึกษาส่งแบบสอบถามถึงโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง หลังจากส่งแบบสอบถามประมาณ 1 สัปดาห์ ผู้วิจัยติดตามเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นกลุ่มตัวอย่างคืนด้วยตนเองเช่นเดียวกัน
4. แบบสอบถามจำนวน 147 ชุด ได้รับคืน จำนวน 142 ชุด คิดเป็นร้อยละ 96.60

ขั้นที่ 4 ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปคำนวณหาค่าสถิติ ดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) หาค่าร้อยละ (Percentage)
2. ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)
3. ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 7 สามารถสรุปประเด็นสำคัญในการวิจัยได้ดังนี้

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 7 จำแนกตามลักษณะข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ดังนี้

1.1 จำแนกตามเพศ พบว่า เพศชายจำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 69.72 เพศหญิงจำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 30.28

1.2 จำแนกตามอายุ พบว่า อายุ 46-55 ปี จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 33.10 ปี อายุ 36 – 45 ปี จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 22.53 อายุ 56-65 ปี จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 21.12 อายุมากกว่า 65 ปี จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 15.50 อายุต่ำกว่า 25 ปี 9 คน คิดเป็นร้อยละ 6.34 และอายุ 25-35 ปี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.41

1.3 จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ระดับประถมศึกษา จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 35.92 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 20.42 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 19.72 ระดับอนุปริญญา จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 7.75 ระดับปริญญาตรี จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 9.15 และระดับสูงกว่าปริญญาตรีจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 7.04

1.4 จำแนกตามตำแหน่งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทรงคุณวุฒิ จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 12.68 ผู้แทนผู้ปกครองจำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 11.28 ผู้แทนศิษย์เก่า จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 11.28 ผู้แทนองค์กรส่วนท้องถิ่น จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 11.28 กรรมการและเลขานุการ จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 11.28 ผู้แทนครู จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 11.28 ผู้แทนองค์กรชุมชนจำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 11.28 ผู้แทนพระภิกษุและองค์กรศาสนา จำนวน 15 รูป คิดเป็นร้อยละ 10.56 และประธานกรรมการ จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 9.15

2. การศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 7 สามารถสรุปได้ เป็น 5 ด้าน ดังนี้

2.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตร มีส่วนร่วมในการเตรียมการพัฒนาหลักสูตรกับสถานศึกษา จำนวน 140 คน คิดเป็นร้อยละ 98.59 โดยมีส่วนร่วมในการเข้ารับการประชุมอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรมากที่สุด จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 28.57 มีส่วนร่วมในการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 92.25 โดยการมีส่วนร่วมด้านการให้ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา และความต้องการของชุมชนมากที่สุด จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 35.88

2.2 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ส่งเสริมให้สถานศึกษาจัดกระบวนการเรียนรู้โดยยึดเนื้อหาสาระให้สอดคล้องกับความสนใจ และความต้องการของผู้เรียนมากที่สุด จำนวน 44 คนคิดเป็นร้อยละ 30.99 มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ของสถานศึกษา เพื่อให้มีคุณภาพมาตรฐาน จำนวน 135 คน คิดเป็นร้อยละ 95.07 โดยการมีส่วนร่วมด้านการสนับสนุนโดยจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ สื่อประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มากที่สุด จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 34.07

2.3 ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยมีส่วนร่วมในการจัดทำแหล่งเรียนรู้โดยมีส่วนร่วมในการให้คำปรึกษาหารือมากที่สุด จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 35.21 ด้านการมีส่วนร่วมในการเผยแพร่แหล่งเรียนรู้ จำนวน 133 คน คิดเป็นร้อยละ 93.66 โดยมีส่วนร่วมในการให้คำแนะนำ ปรึกษาในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์แหล่งเรียนรู้ จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 35.34

2.4 ด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยมีส่วนร่วมในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 91.55 โดยมีส่วนร่วมในการเตรียมความพร้อมของบุคลากรในสถานศึกษามากที่สุด จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 39.23

2.5 ด้านการจัดบรรยากาศและพัฒนาสภาพแวดล้อม โดยมีส่วนร่วมกับสถานศึกษาในการจัดสภาพแวดล้อมด้านบุคลากรที่เอื้อต่อการบริหารงานวิชาการ จำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 90.85 โดยมีส่วนร่วมในการส่งเสริมบรรยากาศแบบทีมงานหรือการมีส่วนร่วมมากที่สุด จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 30.23 ในการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา มีคณะกรรมการสถานศึกษาที่เห็นด้วย จำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 90.14 ในการมีส่วนร่วมในการพัฒนา ปรับปรุงอาคารสถานที่บรรยากาศและสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา มีส่วนร่วมจำนวน 139 คน คิดเป็นร้อยละ 97.89 โดยมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาปรับปรุงอาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อม จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 32.37

3. ปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 7 สรุปได้ เป็น 5 ด้าน ดังนี้

3.1 ปัญหาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ด้านการพัฒนาหลักสูตรพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยปัญหา อันดับแรก ได้แก่ ปัญหาในการวางแผนกำหนดการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตร ปัญหาดำเนินการดำเนินการพัฒนา

หลักสูตรสถานศึกษา และปัญหาด้านการประชุมอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร

3.2 ปัญหาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยปัญหา อันดับแรก ได้แก่ ปัญหาดำเนินการส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยยึดเนื้อหาสาระให้สอดคล้องกับความสนใจและความต้องการของผู้เรียน ปัญหาดำเนินการร่วมจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และปัญหาดำเนินการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียน

3.3 ปัญหาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยปัญหา อันดับแรก ได้แก่ ปัญหาในการดำเนินการสำรวจความต้องการของสถานศึกษาในการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาช่วยจัดกระบวนการเรียนรู้ ปัญหาดำเนินการประชาสัมพันธ์เผยแพร่แหล่งเรียนรู้ให้สถานศึกษาอื่นรับทราบ และปัญหาดำเนินการให้คำปรึกษาในการจัดทำข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

3.4 ปัญหาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยปัญหา อันดับแรก ได้แก่ ปัญหาในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ทักษะกระบวนการการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ปัญหาดำเนินการร่วมเป็นคณะทำงานในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และปัญหาดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ

3.5 ปัญหาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ด้านการจัดบรรยากาศและพัฒนาสภาพแวดล้อมพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย โดยปัญหา อันดับแรก ได้แก่ ปัญหาในการมีส่วนร่วมในการมอบหมายงานให้บุคลากรตามความรู้ ความสามารถ และความต้องการ ปัญหาดำเนินการระดมทุนและทรัพยากรในชุมชนมาพัฒนาปรับปรุงอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม และปัญหาดำเนินการจัดบรรยากาศแบบทีมงานหรือการมีส่วนร่วม

การอภิปรายผล

จากผลการศึกษการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 7 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรพบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาส่วนใหญ่มีส่วนร่วมโดยเฉพาะในการเข้าร่วมประชุมอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การให้ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา และความต้องการของชุมชนและศึกษาเอกสารประกอบหลักสูตร ซึ่งอาจเนื่องมาจาก ในช่วงปี 2542 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติและปี พ.ศ. 2544 มีการ

ประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและมีประกาศหลักเกณฑ์การคัดเลือกคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทั่วประเทศ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) 2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้อง ทำให้ชุมชนหรือคณะกรรมการสถานศึกษาเกิดความตื่นตัวด้านการศึกษาที่สูงมากในสังคมจึงน่าจะมีส่วนผลักดันให้มีผู้คนสนใจเรื่อง การศึกษาโดยเฉพาะบุคคลที่ได้รับการประกาศแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการสถานศึกษาที่มีความสนใจเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปการศึกษาส่งผลให้คณะกรรมการศึกษามีบทบาทมากขึ้น มีส่วนร่วมในเรื่องการพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียนมากขึ้นกว่าในอดีตตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาจนกระทั่งในปี ปัจจุบันการปฏิรูปการศึกษายังคงมีอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับ อุดร พูลสวัสดิ์ (2544: 79) ได้ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการปฏิบัติงานในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของโรงเรียนด้านส่งเสริมการกำหนดหน้าที่รับผิดชอบงานวิชาการการวางแผนการเรียนตามโครงสร้างหลักสูตร และการจัดครูเข้าสอนอยู่ในระดับปานกลางและสอดคล้องกับ ธเนศ ปานอุทัย (2545: 68) ได้ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนที่มีมาตรฐานคุณภาพนักเรียนแตกต่างกัน พบว่าระดับการมีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านส่งเสริมและสนับสนุนให้โรงเรียนสามารถจัดทำกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับปานกลาง

2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ พบว่าคณะกรรมการสถานศึกษาส่วนใหญ่มีส่วนร่วม โดยเฉพาะการส่งเสริมให้สถานศึกษาจัดกระบวนการเรียนรู้โดยยึดเนื้อหาสาระให้สอดคล้องกับความสนใจและความต้องการของผู้เรียน ส่งเสริมให้สถานศึกษาจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และมีส่วนร่วมด้านการสนับสนุนโดยจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ สื่อประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุดร พูลสวัสดิ์ (2544: 80) ได้ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการปฏิบัติงานในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดกาญจนบุรีพบว่า การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานวิชาการ ในงานย่อยโดยเรียงลำดับดังนี้ คือ ร่วมส่งเสริมการเรียนการสอน ได้แก่ การจัดสอนซ่อมเสริมการจัดนิทรรศการการจัดให้มีวิทยากรพิเศษและการจัดทัศนศึกษาอยู่ในระดับปานกลางซึ่งสอดคล้องกับ ธเนศ ปานอุทัย (2545: 69) ได้ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนที่มีมาตรฐานคุณภาพนักเรียนแตกต่างกัน พบว่าระดับการมีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านติดตามดูแลช่วยเหลือแก้ปัญหาและส่งเสริมสนับสนุนให้โรงเรียนจัดกระบวนการเรียนรู้โดยยึดเนื้อหาสาระให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และยังคงสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญเกิด ครุเจริญ (2544: 97) พบว่า ผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับมาธ อันดับแรก คือ ส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงมีคุณภาพ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญศรี แสงศรี (2545: 79) ซึ่งทำวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขยายโอกาส

ทางการศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์ พบว่า คณะกรรมการมีส่วนร่วมในระดับมากซึ่งน่าจะเป็นผลมาจาก นโยบายการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการที่ดำเนินการพร้อมกันทั่วประเทศ มีการเผยแพร่ความรู้สาระต่างๆ ผ่านสื่อสารมวลชนหลายแขนงอีกทั้งมีเอกสารต่างๆ ส่งให้โรงเรียนและคณะกรรมการสถานศึกษาที่แต่งตั้งตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2548 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 จึงเป็นการกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือ และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบการเรียนรู้อื่นๆ ในคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของแต่ละสถานศึกษาทั่วประเทศ

3. ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษา ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการให้คำปรึกษาหารือการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนงบประมาณ และมีส่วนร่วมในการให้คำแนะนำ ปรึกษาในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์แหล่งเรียนรู้ ซึ่งทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก คณะกรรมการสถานศึกษาส่วนมากเป็นคนในท้องถิ่น และมีความรู้เกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ในท้องถิ่นเป็นอย่างดีอยู่แล้วตลอดจนมีความพร้อมในการที่จะให้การสนับสนุนงบประมาณเพื่อนักเรียนในท้องถิ่นของตนเอง

4. ด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาพบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาส่วนใหญ่มีส่วนร่วม ในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การเป็นคณะกรรมการหรือคณะทำงาน และการเตรียมความพร้อมของบุคลากรในสถานศึกษา ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผลของการปฏิรูปการศึกษาของรัฐบาลตามพ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติที่กำหนดให้โรงเรียนทุกโรงจะต้องได้รับการประเมินภายนอก จากกระแสนี้ จึงส่งผลให้โรงเรียนทุกโรงต้องดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของตนเองให้มีความพร้อมตามมาตรฐานที่กำหนดแล้วรายงานผลการประเมินภายในของตนเองต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเตรียมรับการประเมินคุณภาพการศึกษาของสำนักงานรับรองมาตรฐานการศึกษา (สมศ.) จากแนวทางดังกล่าวจึงมีส่วนกระตุ้นให้คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนที่ตนเองเป็นกรรมการอยู่

5. ด้านการจัดบรรยากาศและพัฒนาสภาพแวดล้อม พบว่า ส่วนใหญ่คณะกรรมการให้ความร่วมมือ ในด้านการส่งเสริมบรรยากาศแบบที่มุงาน หรือการมีส่วนร่วม การส่งเสริมบรรยากาศการไว้วางใจ และยอมรับซึ่งกันและกัน และส่งเสริมการสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานอย่างเสมอภาคที่เป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่าบทบาทส่วนนี้ของคณะกรรมการสถานศึกษาค่อนข้างชัดเจน ไม่มีความซับซ้อน และเป็นบทบาทที่คณะกรรมการสถานศึกษาโดยทั่วไปทุกสถานศึกษาให้การสนับสนุนเป็นพื้นฐานอยู่แล้วในด้านการจัดบรรยากาศและพัฒนาสภาพแวดล้อมในโรงเรียนการเห็นด้วยกับการส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดสภาพบรรยากาศสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาพบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาส่วนใหญ่เห็นด้วยและมีส่วนร่วม ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก โดยทั่วไปกรรมการสถานศึกษาจะมีบุตรหลานที่เรียนอยู่ในสถานศึกษานั้นและมีความคาดหวังให้บุตรหลานของตนได้เรียนรู้ในสิ่งแวดล้อมที่ดีซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุนพูนท์โสภณชัย (2540: 87) ที่ศึกษาเรื่อง การศึกษาการปฏิบัติงานของคณะกรรมการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู พบว่า

คณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา ด้านการร่วมมือกำหนดแผนพัฒนาโรงเรียนในด้านการจัดบรรยากาศการพัฒนาสภาพแวดล้อมมีแนวโน้มการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 7 ควรจัดอบรมประชุม สัมมนาเพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถ ให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้มีความเข้าใจกับบทบาทหน้าที่ในการมีส่วนร่วม โดยเฉพาะการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา

2. สถานศึกษาควรส่งเสริม สนับสนุน ให้คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลการพัฒนาหลักสูตรร่วมเป็นวิทยากร หรือร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาปรับปรุงอาคารสถานที่จัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

3. จากการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานยังมีกรรมการบางส่วนที่ยังไม่มีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสถานศึกษาควรจัดให้มีการประชาสัมพันธ์ชี้แจงกรรมการที่ยังไม่มีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการให้เข้ามามีส่วนร่วมให้มากยิ่งขึ้น

4. กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการเรียนการสอนการนิเทศ การจัดทำหลักสูตร การพัฒนาบุคลากร และการวัดผลประเมินผล สถานศึกษาควรจัดให้มีการอบรมศึกษาดูงาน ประชุมชี้แจง ให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องการเรียนการสอน การนิเทศ การจัดทำหลักสูตร การพัฒนาบุคลากร และการวัดผลประเมินผลให้มากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษารายละเอียด สภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 7 ครอบคลุมตามขอบข่ายและภารกิจการบริหารสถานศึกษาทั้ง 4 ด้าน คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารบุคลากร และการบริหารทั่วไป

2. ควรศึกษาปัจจัยจูงใจในการเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อทราบปัจจัยของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการเข้ามาเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. ควรมีการศึกษารายละเอียด โดยทำการศึกษาเฉพาะกรณีในระดับโรงเรียนเพื่อจะได้รับทราบข้อมูลในเชิงลึกยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- [1] กนกอร ยศไพบูลย์. (2544, 24 กุมภาพันธ์). การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น วารสารคณะศึกษาศาสตร์. 24(2): 68 -77.
- [2] _____. (2547). การบริหารงานวิชาการ. ขอนแก่น: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

- [3] กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การค้ำฟ้าศึกษาศาสตร์.
- [4] กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่) พ.ศ. 2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์
- [5] สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2541). ชุดฝึกอบรมผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูง. กรุงเทพฯ: คำปายอิมเมจจิง.
- [6] สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2546). การพัฒนาการบริหารสถาบันการศึกษา. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- [7] ชัญญา อภิบาลกุล. (2545). รูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารและการจัดการศึกษาภายใต้โครงสร้างการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษา: กรณีศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น วิทยานิพนธ์ ศศ.ด (พัฒนศาสตร์). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- [8] ชัญญา อภิบาลกุล; และ รัชณี จรุงศิริวัฒน์. (2545). การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมที่ส่งเสริมการปฏิรูปการเรียนรู้. ขอนแก่น: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- [9] ชูชาติ พวงสมจิตร์. (2540). การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียนประถมศึกษาในเขตปริมณฑลกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ศศ.ด. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถ่ายเอกสาร.
- [10] ทรงสิทธิ์ ยืนชีวิต. (2543). การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น ถ่ายเอกสาร.
- [11] วีระ รุณเจริญ. (2546). การบริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ: ชั่วฟ้าวัน
- [12] นริศ หันนุกุล. (2544). การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). สงขลา: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. ถ่ายเอกสาร.
- [13] นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. (2527). หลักการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: องค์กรพิมพ์
- [14] บุญศรี แสงศรี. (2545). การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการ

- ประถมศึกษา อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). อุบลราชธานี: บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี ถ่ายเอกสาร.
- [15] ประยูร อาษานาม. (2541). การบริหารทีมงาน หลักการและแนวปฏิบัติ พิมพ์ครั้งที่3. กภาพสิทธิ์: ประสานการพิมพ์.
- [16] ประเสริฐ คาคสนิท. (2542). บทบาทที่คาดหวังกับการปฏิบัติงานจริงของคณะกรรมการโรงเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดชัยภูมิ. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น ถ่ายเอกสาร.
- [17] ปรียาพร วงศ์อรุณโรจน์. (2535). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- [18] ภูวดล หมั่นสีพรหม. (2546). การบริหารโดยการมีส่วนร่วมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 3. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น ถ่ายเอกสาร.
- [19] เมตต์ เมตต์การุณจิต. (2541). การมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). นครบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ถ่ายเอกสาร.
- [20] ยุทธศิลป์ พานนนท์. (2546). การมีส่วนร่วมในการบริหารงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏจันทรเกษม ถ่ายเอกสาร.
- [21] รุจิรัฐ ภูสาระ; และ จันทราณี สงวนนาม. (2545). การบริหารหลักสูตรในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: บুদ্ধพอยท์.
- [22] วรพรรณ เตื่อนนาคี. (2544). การศึกษาสภาพการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น ถ่ายเอกสาร.
- [23] วีระ บำรุงรักษ์. (2541). เทคนิคการบริหารแบบมีส่วนร่วม. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- [24] วิชระ สกุล ณ มรรคา. (2541). การศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). ขอนแก่น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น ถ่ายเอกสาร.
- [25] วิโรจน์ สารัตนะ. (2542). การบริหารโรงเรียนแบบกระจายอำนาจ. พิมพ์ครั้งที่2. กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ
- [26] สวัสดิ์ แก้วชนะ. (2544). บทบาทการมีส่วนร่วมในการบริหารวิชาการของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนประถมศึกษาในเขตพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 5 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น ถ่ายเอกสาร.
- [27] สาคร สังวงศ์. (2546). การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอหนองบัวลำภู วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น ถ่ายเอกสาร.
- [28] สมชิต ชันขวา (2544). การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น ถ่ายเอกสาร.
- [29] สมยศ นาวิการ. (2545). การบริหารแบบมีส่วนร่วม. กรุงเทพฯ: บรรณกิจ.
- [30] สัมพันธ์อุปลา. (2541). การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น ถ่ายเอกสาร.
- [31] สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547). คู่มือการปฏิบัติงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- [32] สำราญ หาญประเสริฐ. (2544). การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น ถ่ายเอกสาร.
- [33] อนันต์ หะสุวรรณ. (2545). การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในกระบวนการวางแผนพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น ถ่ายเอกสาร.
- [34] อนุพันธ์ โสมมีชัย. (2540). การศึกษาการปฏิบัติงานของคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดหนองบัวลำภู วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น ถ่ายเอกสาร.
- [35] อุดร พูลสวัสดิ์. (2544). การมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการปฏิบัติงานในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ถ่ายเอกสาร.

- [36] อุทัย บุญประเสริฐ. (2542). การศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดการของสถานศึกษาในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- [37] _____. (2543). การศึกษาแนวทางการบริหารและจัดการศึกษาของสถานศึกษาในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- [38] อัมภา บุญช่วย. (2537). การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนพิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- [39] Belscher, M. J. (1984). A study of the effect of school board attitudes and decisions on lay participation in curriculum planning. **Dissertation Abstracts International**. 45(5): AA 18411477.
- [40] Kramper, P. (1982). A study of parental participation in and satisfaction with the placement committee process under three treatment conditions. **Dissertation Abstracts International**. 43(2): AA 18216686.
- [41] Yasin, Said. (1998). Community Participation in The Provision of Private Primary School in Port-Au-Prince, Haiti. (Doctoral dissertation, University of Pittsburgh). **Dissertation Abstracts International**. 59(10): 3245A.